Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ṿe-natata el Ḥoshen ha-mishpaṭ et ha-Urim ṿe-et ha-Tumim

saviv le-Shulḥan ʿarukh ... Yeshuʿa Ṿalḳ z.ts.l. baʿal sefer Meʾirat ʿenayim ... Shabetai Kohen z.ts.l. baʿal Śifte Kohen ... ṿe-nilṿeh la-hem ... Daṿid ha-Leṿi z.ts.l. ... Ṭure zahav ... ito meḥubar ... Tsevi ha-niḳra be-fi kol Ḥakham Tsevi ... be-hagahotaṿ ... aśinu zar ... la-shulḥan ... ...

Ḳaro, Yosef

יסוי ,וראק

Homburg vor der Höhe, [5]502 [1741/1742]

וושלמו רסומו סידיב וריבח וממ רבאמ תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11244

Visual Library

ע"ז פוף ל' כ"ו שהקשה על כל מה שכתב ר"י מהל' דשיכר לת הקשה' וכ"ה עכ"ו עירכין עם פירושיו קמאי חייב דהוא עכמו לוכו עושה היזק כמוון מכירו ונס בלות' שעה שיעשה לוכו בלא היזק ולכן כתב דדיכא דגרמי הוא מעוש קנס וכהיזק מכוי ורגיל כדמוכח בירושלמי בב' סלקי התוש' מעש לך הרא"ש כתב שם בפסקיו דמה שנוסח כ"ה על ידו הוי כעוסה מעש' עכו"ס עקה עם ישראל ח"כ וכך מנות יין שרוף בכרוכך ונגמר המקה כדרך הגרי מתכים כף על כף והלך עכו"ס לל פי' ישראל שני ברוכה ב"ה לעשות עמו מקה עליון שרוף ונתתם כתבתו אחם יחיל ישראל הבני מיקה מתכו המקה וכשהרגיש ישראל הלסון ב"כך ישראל לבית ישראל שני שלא לל ישראל הכ' זה ונקה מתכו שלא יתכור לו יין שרוף כי כבר עשה עמו מקה ולא הגיעה הישראל הבני ועשה מקה עם העכו"ס ולקח היין שרוף מתכו ולא מן הרלסון

* פסק הבמ"ע

ולקין לעוכם ישראל הבני אם לין עראה בדבר לפי דלות הדיוטין כיון שלא היה מהדר הישראל הכ' לתקריו והעכו"ס בא תקנו שלא ישראל הרלסון שלא יעשה מקה עמו לאו כל כמיוכה לעשות בנפשו היזק עכורו וכו"ע עוד שעכה לישראל הבני מי יאמר שלא יקח גם ממך כמיכו המקה שעשה עמך. ונהול' מוה כתב ר' יהוסף מזכרי כלל מ"ב (והביאו מור"ם) תשובת מהר"ם ז"ל לרלוכן שהלה מעות לעכו"ם בריבית וכל שמעון וחל"ל הוכך בפתו' ופרע לרלוכן מיכו חייב לשלם לו כלום דלא ברי היזק' לא בסק נרחת דשמא לא יוכל להלוות מעותיו בריבו' כ"כ מהר"ם ודמי לכחבל כיסו של חבירו ומיהו יש לקרותו רשע שפי מעכו המתפך בחדרה עכ"ל הרי דלא קרלו רשע אלא דוקא כתב דיבר הבני הדר אחר העכו"ס אחר שהרלסון ומל"ל קח מעות מחט ופר' להרלסון משא"כ בנדון זה דעכו"ס מעכמו כא לכל הבני והבני לא אחר לו דלא יקח מהרלסון ופשוט הוא בעיני. וכתבתיהו לאפוקי מהמורה דפסק והוכיח כל הריות מבני וכתבוהו להרלסון:

שפז א שמין למזיק בידו כו' פי' לעפי הרב רלוכן בידו לבהמת שמעון לו שבר כלי לא אחריכן דרלוכן יקח לעכמו הנבילה לו שברי הכלי ושלם לשמעון בהמה לו כלי חדש וכמ"ש לעיל בדין נטיבה ונזילה דשם דוקא נזיקת הכתוב דבריב בנזילה כתיב נזל ובנטיבה כתיב חיים שנים ושלם וכל"ל אבל במזיק אין הדין כן אלא אפי' הזיקו בידו ביהלו הרב שור לרלוכן לשור שמעון דכתיב ביה והחת יהיה לו פי' לניוק ותשלם לו כמועד הותר לחי שוור לניוק:

שפח א שמין מבידו כו' לשון הטור כתו שהבנל בשבע וכולל כו' ועיין בפי' ל' פי' ובדברי המחבר שם שכתב

עיין פוף ל' כ"ו שהקשה על כל מה שכתב ר"י מהל' דשיכר לת הקשה' וכ"ה עכ"ו עירכין עם פירושיו קמאי חייב דהוא עכמו לוכו עושה היזק כמוון מכירו ונס בלות' שעה שיעשה לוכו בלא היזק ולכן כתב דדיכא דגרמי הוא מעוש קנס וכהיזק מכוי ורגיל כדמוכח בירושלמי בב' סלקי התוש' מעש לך הרא"ש כתב שם בפסקיו דמה שנוסח כ"ה על ידו הוי כעוסה מעש' עכו"ס עקה עם ישראל ח"כ וכך מנות יין שרוף בכרוכך ונגמר המקה כדרך הגרי מתכים כף על כף והלך עכו"ס לל פי' ישראל שני ברוכה ב"ה לעשות עמו מקה עליון שרוף ונתתם כתבתו אחם יחיל ישראל הבני מיקה מתכו המקה וכשהרגיש ישראל הלסון ב"כך ישראל לבית ישראל שני שלא לל ישראל הכ' זה ונקה מתכו שלא יתכור לו יין שרוף כי כבר עשה עמו מקה ולא הגיעה הישראל הבני ועשה מקה עם העכו"ס ולקח היין שרוף מתכו ולא מן הרלסון

* פסק הבמ"ע

ולקין לעוכם ישראל הבני אם לין עראה בדבר לפי דלות הדיוטין כיון שלא היה מהדר הישראל הכ' לתקריו והעכו"ס בא תקנו שלא ישראל הרלסון שלא יעשה מקה עמו לאו כל כמיוכה לעשות בנפשו היזק עכורו וכו"ע עוד שעכה לישראל הבני מי יאמר שלא יקח גם ממך כמיכו המקה שעשה עמך. ונהול' מוה כתב ר' יהוסף מזכרי כלל מ"ב (והביאו מור"ם) תשובת מהר"ם ז"ל לרלוכן שהלה מעות לעכו"ם בריבית וכל שמעון וחל"ל הוכך בפתו' ופרע לרלוכן מיכו חייב לשלם לו כלום דלא ברי היזק' לא בסק נרחת דשמא לא יוכל להלוות מעותיו בריבו' כ"כ מהר"ם ודמי לכחבל כיסו של חבירו ומיהו יש לקרותו רשע שפי מעכו המתפך בחדרה עכ"ל הרי דלא קרלו רשע אלא דוקא כתב דיבר הבני הדר אחר העכו"ס אחר שהרלסון ומל"ל קח מעות מחט ופר' להרלסון משא"כ בנדון זה דעכו"ס מעכמו כא לכל הבני והבני לא אחר לו דלא יקח מהרלסון ופשוט הוא בעיני. וכתבתיהו לאפוקי מהמורה דפסק והוכיח כל הריות מבני וכתבוהו להרלסון:

שפז א שמין למזיק בידו כו' פי' לעפי הרב רלוכן בידו לבהמת שמעון לו שבר כלי לא אחריכן דרלוכן יקח לעכמו הנבילה לו שברי הכלי ושלם לשמעון בהמה לו כלי חדש וכמ"ש לעיל בדין נטיבה ונזילה דשם דוקא נזיקת הכתוב דבריב בנזילה כתיב נזל ובנטיבה כתיב חיים שנים ושלם וכל"ל אבל במזיק אין הדין כן אלא אפי' הזיקו בידו ביהלו הרב שור לרלוכן לשור שמעון דכתיב ביה והחת יהיה לו פי' לניוק ותשלם לו כמועד הותר לחי שוור לניוק:

שפח א שמין מבידו כו' לשון הטור כתו שהבנל בשבע וכולל כו' ועיין בפי' ל' פי' ובדברי המחבר שם שכתב

ז כשם רי"בכא) (כח) ולכן יש מי שכתב דרלוכן שמכר מקח לעכו"ם וכח שמעון ואמר ליה לעכו"ם אלינו שוה כל כך חייב לשלם לו (מה"רב מרזבורק) ואפשר דכי הלי נוונא הוי כתבו דמייב כדלקמן סי' שפ"ח) דלוכן שהלה מעות לעכו"ם על משכונו וכח שמעון ואמר לעכו"ם להלוות לו בפחות ו' והחזיר לרלוכן מעותיו פטור דהוי נדמה כבוקין מיהו מקרי רשע (דבי יהוסף כלל מ"ב) ועל"ל סי' קכ"ו ס"ה: דין (כו) (ל"ו המבבל) המגביה כיסו של חבירו על"ל סי' רל"ב:

ד ח הזורק כלים מראש הגג ואין תחתיהם כרים וכסתות ובעודם באויר בא אחר ושברם במקל (כו) הזורק חייב (כח) והמשבר פטור דחשבינן ליה כשבור משעה שזרקו:

שפז שמין השברים לניזק ומשלם לו עליהם • ובו סעיף אחד:

א א (א) לשמין למזיק בידו כדרך ששמין לו אם הזיק ממונו כיצד הרי שהרג בהמת חבירו או שבר כליו שמין כמה היתה הבהמה שוה וכמה הנבילה שוה וכמה היה הכלי שוה והוא שלם וכמה שוה עתה ומשלם הפחת לניזק עם הנבילה או הכלי השבור כדרך שנתבאר בשורו שהזיק בסימן ת"ג:

הלכות מאבד ממון חבירו בידים ומוסר ומלשין

שפח דין ניזק נשבע ונוטל • ובו יו"ז סעיפי:

א א המזיק א ממון חבירו (א) ואינו יודע מדה

יהודי הרלסן ן וכיקש מ וכו אלא לבעות לבפשו היוק עכורו וגם שם מפקיכן דלם עכר ועשה לקין מוכיקין מידו וכ"ש וק"ו בזה לקין כאן כל הכדרין הללו ויש עוד שעכה לישראל הבני לאחר מאחר שכבר עשה מקה עמך ובא נ"כ אלו מי יאמר שלא יקח גם ממך כמיכו המקה שעשה עמך. ונהול' מוה כתב ר' יהוסף מזכרי כלל מ"ב (והביאו מור"ם) תשובת מהר"ם ז"ל לרלוכן שהלה מעות לעכו"ם בריבית וכל שמעון וחל"ל הוכך בפתו' ופרע לרלוכן מיכו חייב לשלם לו כלום דלא ברי היזק' לא בסק נרחת דשמא לא יוכל להלוות מעותיו בריבו' כ"כ מהר"ם ודמי לכחבל כיסו של חבירו ומיהו יש לקרותו רשע שפי מעכו המתפך בחדרה עכ"ל הרי דלא קרלו רשע אלא דוקא כתב דיבר הבני הדר אחר העכו"ס אחר שהרלסון ומל"ל קח מעות מחט ופר' להרלסון משא"כ בנדון זה דעכו"ס מעכמו כא לכל הבני והבני לא אחר לו דלא יקח מהרלסון ופשוט הוא בעיני. וכתבתיהו לאפוקי מהמורה דפסק והוכיח כל הריות מבני וכתבוהו להרלסון:

שפח א שמין מבידו כו' לשון הטור כתו שהבנל בשבע וכולל כו' ועיין בפי' ל' פי' ובדברי המחבר שם שכתב

מכוכם (מיימון דשמואל דף ס"ב ע"ח)

שכתב שם נ"כ שהניחן כשבע ונוטל: ב אלרבקי כשק כו' כרלה דל"ל הנ"ה זו מקומה כאן שכתב וכיוצא בזה כו' ולא כמ"ש כפ"י דוד"ק: ג אבל אם אין דרכו להניח בכלי זה כו' בגמרא הוא איכגיא דלא איפשע' ז"ל מי מנחי מעות בכלי כזה לו לא ופירשו הרמב"ם והטור והמחבר לאפי' לו ולאי אין דרך בני אדם להניח שם מכגיא ליה לו אזלינן בתר דרך בני אדם ופשוט ולא"ק מי מנחי בתמיס וכיון דאין דרך להניח שם ואיה אבל מתופה פי' מכוסה דלא לאוהו פשוט דלא עלתה על דעת המזיק שיש שם מעות לו ניחא דנאמן הניח בזעזוע שהניח שם מעות ומייב המזיק משום דמאי הוה לזה להכלי להניחו במיס ופסק הרמב"ם בזה דהמע"ה ואם תפס אין מוציאין מידו והרא"ש ס"ל כיון דפסיקא דדינא הוא לא מהני כיס תפיסה והוא דעת הטולקיס דכתב מולי"ס בסמוך:

דין מוסר ד מהיפה שבנכסיו בטול כתב כדין מזיק וכבר כתבתי בסימן שם"ס דהיינו דוק' כשמעל' מוקדעו' אל' כשמעל' ממטלטלי' אפי' בסוכין הרשות בידו: ה אלא הגיל בלבד פי' דיבר לאחם דמעטו על זה בתקון פלוני

מה המזיק נשבע הניזק ונוטל ג כיצד לקח כיס חבירו (ב) והשליכו למים או לאש או שמפרו ליד אנס ואבד בעל הכיס אומר זהובים היה מלא והמזיק אומר אינו יודע מה היה בו שמא עפר או חבן הרי מלא הרי הניזק ג נשבע בנקישה חפץ ונוטל דהוא שיטעון דברים שהוא אומר בהם (ג) או אומר להפקידם אצל ווזרכן להניחם בכיס וכיוצא בו (ב אלרבקי כשק אם הוה שב"ו"ש מקרי דלכו כך וכל כיולא בזה (מרדכי פ' הכונס) ג ° אבל אם אין דרכם להניחם בכלי זה (ד) הוא פשע בעצמו (ופטור המזיק) כיצד (ה) הרי שחטף תמת או סל מלאים ומחופים והשליכם לים או שרפם וטען הניזק שמרגליות היו בתוכם (ו) אינו נאמן (וי"ל דאפילו היו עדים שהיו שם פטור הוא"ל ופסק כמו שכתבתי) (הגהות הפ"ו דקובל כשם תום') (ז) ואם תפס אין מוציאין מידו (ח) (ויש קולקין) (עוד כשם הרא"ם) וישב' שמרגליות הרי בתוכו ונוטל מסה שיש אצלו וכן כל כיוצא בזה (ט) ו ואם ידע המזיק שהכיס היו בו זהובים אבל אינו יודע כמה היו אם הניזק אומר אלף נוטל אלף בלא שבועה והוא שיהיה אומר שהרי המזיק מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע (י) וי"ל דנשבע הניזק ונוטל וכן עיקר) (עוד פי' כ"ל כשם הרא"ם כל והמגיד פ' הכ"ל):

ב (יא) ז המוסר ממון בידי אנס בין אנס עכו"ם בין אנס ישראל חייב לשלם ד (יב) ח מהיפה שבנכסיו כל מה שלקח האנס ט אע"פ שלא נשא המוסר ולא נתן בידו ה (יג) אלא ° הרגיל בלבד (יד) ' ואם מת גובים מיורשיו כשאר כל המזיקים

תי"ם פי"ג ° עיין בתשו' מהרש"ך ס"ג פי' פ"ח: (ב) ב שם די"ל והשליכו למים כו' ל' המרדכי פ' הכונס הנוח נכרח לכשם זה מעשה שם בספסת כו' כתב דכיון אני העזרי וז"ל ס"מ שמפסיד הנוח נגרם שלכל אל ידו מחוכו לו בידו לו לתקנו כפשיעתו ויש לו עדים לכשם ע"פשיעתו שנשבע כמה הפסידו ויטול כו' ומהרש"ל כת' שם כפ' (שם) ג שם הכונס פי' ל"ב וז"ל ולאבי"ה כתב משעבעו לפילו מי שמפסיד ממון לאבדו ושקיל כפשיעתו כו' ולא כ"ל לא עשו ד פשוט שם תקנ' נגזל אלא כעין נגזל במזיק בגמ' מחתני' בידים אבל כפשיעה לאיכו מזיק ומזיקים תכמי' בידים לא ולא עוד אלא אפי' לר' יהודה במזיק בידים כ"ל אלא עשו תקנ' במדליק את נגזל אלא דומיא דנגזל במזיק הכוכה ° כתב ובכוונ' אבל המזיק בידים בשוגג לא עשו תקנה נגיה וכן יראה שרבינו ז"ל לי מדברי הרמב"ם שכתב המזיק סוכר לבעיין ממון כו' כיצד לקח כיס חבירו בגמ' בעובדא והשליכו למים כו' עכ"ל ולי נראה כדברי ראבי"ה ומזיק בפשיעתו אלא אפי' דהיינו מזיק במזיד דוקא בפשיעתו דהיינו אלא אם תיאמר דוקא בפשיעתו דהיינו בידים למים אלא אפי' זרקו לאדם ומכח זריקתו כתגלגל ונפל למים שהניחו שם אם שהיה בידו תכנו ודקו מיד והלה הניחו תכנו ומתילא נפל למים וכה"ג ומשום דלא אתיקו כתיקו פסק תייב והיינו דאמרינן בס"ם הנוח גרם דבשע בכפסתא דחבריה הרב שאם תפס אין נקטור הנוח גרם דשייה בפסת' דחבריי בהר' מעמע כדרכו בכל שהמעשה היה אלא השליכו בידו' תיקו ה וכתב אלגון הגמרא לקופתו שייה בהר' ומ"ם הרמב"ם והשליכו למים כמו יש לפרש דברינו כן גם בהגה' מיי' סוף פ"ו מה' חובל הבית לחבי"ה הל"ל כרלה כדברי על דברי הרמב"ם וע"ם מיהו בהזיק בשוגג כרלה כדברי מהרש"ל ונרלה דלף לחבי"ה חוב' בזה: (ג) לו לחוד להפקידם • הלקחריס דקאמרינן מי מנחי ביכ"ל ל"ל הא"ל לאיכו נחלן וגם איכו מעבע בהרמב"ם שמפיים ואין מתבועין מותו על כך שאין דרך בני אדם כו' לאיכ"ל הוא כפל לאנן ומ"ם אפ"ל דאמרינן בס"ם הנוח גרם דבשע בעצמו ומ"ם אם תפס אין נקטור הנוח גרם דשייה בהר' מחבריה הרב שאם תפס אין מוליאין מידו כפסת' דחבריי בהר' מעמע כדרכו בכל שהמעשה היה אלא השליכו בידו' תיקו ה וכתב אלגון הגמרא לגבר' רק דבשע בזה ומכח אלגון הגמרא לגזקין בלא בזעה כך הבלה הרשב"ל בזה אם אינו יודע כמה הוא מעבע בעצמו כדברי מהרש"ל ומ"ם אם אינו יודע כמה הוא מעבע בעצמו ומ"ם אם אינו יודע כמה הוא מעבע בעצמו ומ"ם אם אינו יודע כמה הוא מעבע בעצמו

ב סס דין כ' מעובדא דרב הונא בר יהודה וכו' וכדלא"ל דרב ובריתא סס בפרק י"ד קי"ז ע"ח) ל תוקימתא דגמרא בגיטין לקרוכא לתרוצי סס דף קי"ו ע"ב מ סס דף ג' וכתב ה"ה כל אלו הכבות עד כעלי דינין וכולי הם בגיאור בהלכות הרב סס נפ' הגוזל בתר' ובתלקו בקנין המפרשים ז"ל ולאיות ההלכות בכוונות ביותר וכן העלה הרשב"ץ ז"ל * ועי"ל סיומן ק"ח ס"ב ג כן משמע הים בעובדא דהקוף גנבא שקרדו נביה כבא דכספא סליקו גבבי עליה וכולי סס דף קי"ז ע"ב ס סס ברמב"ם דין ג' מעובדא דרב הונא בר יהודה ובדלא"ל ליה רבא ובריתא סס ע"ח

ולפ"ז בחוש"מ ובתן ביד גם לה"ר גוזל' מהיורשי' אף שלא עמד בדין ובחוש הוא ועמ"ש לעיל סי' שפ"ה ס"ק ג' עיין בתשו' מהר"מ אלשי' סי' קל"ד: (טו) וי"ל דדוקא כשעמד בדין כו' לי' הל"מ וכתב הרמב"ם ואם מת גוזה מיורשיו וכתב הט"מ שכ"כ רב אלי' והרמב"ן והרשב"א כו' וכן הוא תשו' מהר"מ במרדכי פ' החובל דלריכים היורשי' לשל' אבל אם לא הספיק לעמוד בדין עד שמת אין היורשי' מריכי' לשלם כו' עכ"ל ואין דבריו מכוונים דולאי תשובת מהר"מ קולא דלהט"מ מוסר הוא דיבא ולא קשה כדאיתא בדברי להדיא וכן הוא בדיני דנרמי להרמב"ן וגוזה מיורשים אף שלא עמד בדין ולתשו' מהר"מ לדעת ריב"ל הוא קשה ע"ב ודו"ק כי זה ברור: (טז) הבעל אוכל פירות כו' כתב הסמ"ע כ"ע ת"ס מתבלא בתחרים דכתב השור והרי"ב לקמן ס"ם תכ"ד וכתבו ג"כ המחבר בתבלה בבעלה דלריכה למוכרן בשוכת הבלה ולשלם מחבו דמי החבלה ואפשר דבמסירה דלא הויקה בידים הקילו דשם קנס עליו כו' עכ"ל ולא ידענא מאי קשיא ליה דולאי הכא אם הוא עמו בסי' תכ"ד ס"ב בשוכת הבלה שתמכור ל"ת אלא בשוכת הבלה מחוייב לעשו' כן וכמ"ש הוא עמו בסי' תכ"ד דגם בתבלה ובשלא ובכל דבר הדין כן תע"פ אלא הוצרך שם כן. וא"כ הי' הכא ולדרבא הכא לשמועי' גדולה מזו דהבסי' מיד בתוקת המחבר רק שהבעל אוכל פירות כל ימי חייב ולשלם לאחר מיתתה ולדרב' איפכא קשיא דהכא חייב לשלם לאחר מיתתה ובסיומן תכ"ד לא מחייבים לה אלא למכור נ"מ בשוכת הבלה מי' אלא תמות ורשנה הבעל כמ"ש השור שם הרי לתין לשלם לאחר מיתתה: וכ"ל לתרן משום דהתוס' ס"פ י"ב הקשו הא אפי' לאחר תקנת אונא אמרי' דבתקוס פסיל' לאחריני הוי בעל יוכש וא"כ תיזכין כ"מ אלה ותיתב ליה ותרלו כשם רבינו דבינו שתקנו לנוקח הוא לא פלוג אפי' איכא פסידא כיון דלא שכיח משום תבלות דמלתא דלא שכיחא הוא לא פלוג רבנן בתקנתא דבעל עכ"ל י"ל דבמסירה דשכיח דהא דיני דתבלות לא דיוני' בזמן הזה משום דלא שכיחי ודיני מסורת דיוני' וכמו שכתבתי בסיומן ק' • מיהו ולאי שם הוא רוקא למכור נ"מ אלא בשוכת הבלה לשלם להמחבר דסבי בהכי אלא דלדרבא אפי' אין כאן מי שרוקה לקנות אז אלא יעלה כל כך מקוייב הבעל לשלם אפי' מתה ולא אינו רוקה לשלם אז אלא אף הקרקע וגם הפירות לבחבר וכדאי' במרדכי ודלא כמס"ע שכתב לתרן דבמסורות הקילו בדרבא המחירו ומשמע דדוקא כתב הר"ב וכן לשאר ניזק • מיהו מ"ל דשאר ניזק דכתב הר"ב הייבו דומיא דמסורת דשכיח • מיהו לתירוצא קמא שכתב הרמב"ן שם דאיכא לאומר לפסידא דלבל מאן דאמי' אין הבעל חייב לשלם כי יש לא תקשו אלו אלא יעלה בכסידא דשכיח הוי בתמי' אין הבעל חייב לשלם כי יש לו דין לוקח רק תתכור נ"מ אלה בשוכת הבלה ותשלם ואפי' לתירוצא כתר' דהרמב"ן ז"ל דאפיר' כתבלות דוויגין לה לענין זה ודהר"מ בתרלכי שם דשמק דהבעל חייב לשלם ז"ל דם"ל כשנויא קמא דהתוס' שם דהמ"ל ולמעמיך ע"ש ודו"ק:

שוב ראיתי בהרב"ל פ' החובל סי' ל' פסק כהרשב"ל בתוס' דו"כ והעלה דבין מבוירה בעל לוקח הוי ולא מוכה ואינו חייב לשלם לאחר מותה רק שהייבוהו למכור כתובתה בשוכת הבלה אם יש מי שיקנה ע"ש: (יז) ואין הבעל לענין זה כיורש כו' כבר כתבתי דיש חולקין בזה וגם ל"ל הבעל לוקח הוי לענין זה ופשוט לשלם וכ"פ מהרב"ל פ' החובל סי' ל' ע"ש: (יח) והרלה אלו וגם תכורו אע"פ שהרלה זה בכלל אלו חייב כדלעיל ס"ם שע"ח: (יט) כיצד כו' תלעיל אחי בחוסר בלא לוקח דחייב כיצד הרי שנזר המלך כו' ולא לקנם כו' ואמר מוסר ואמר כו' עיין בתשו' מבי"ט ח"ח בחלאי הנגיות סי' כ"ו דף קכ"ו ועיין בתשו' ן' לב ס' כ' סיומן כ"ה ובתשובות מהר"מ אלשיך סי' ס"ו ובתשו' מהרשד"ם סי' שד"ם ובשל"ח: (כ) הרי שנזר המלך להניח לו כו' היינו בענין אחין בו דיבא דחלבותא כגון שנזר על אים ירוע וכה"ג ובהלעיל סיומן שפ"ע ס"ח וע"ב: (כא) ואפילו יסרוהו ולא אל"ל על מה והרלה ממון מבנו אינו חייב: בחמת כ"כ השור לבל לא ידעתי מכ"ל הא ואין הבנרא נרלה דפשוט שיכול לומר הייתי סבו' שוחבין אותי להרלות להם ממון ואולי לחמת כך היה ולא יהא אלא ספק אחתי ותחייב מבפנים וכן בפ"ם אותה ישראל שלבוהו עכו"ם והרלה ממון מבנו פשוט ולא הוזכר שלבוהו להרלות ממון ומ"ם הכי"ו שהשור הוטי' כן מעובד דבבא דהתם בטל ונתן ביד הוי וכן הנזיג עליו הכ"ח גם מ"ם הכ"ח דהשור הוטיל כן מהא דקתמר בפ"ם דלחוי אחיי' אין לאיים מפם דמלון לומא לן דהתם שבוהו ובדא' דהשור מוזיקי כשבבורין הדברים אלא ישרוהו מתחלה בשביל ממון ודוק: (כב) אבל לא לוקם ממון כ"כ הכי' בפס תקו' מוי' וכתב דפשוט הוא לחוכם בתשו' רשב"ל סי' מתקפ"ם לא משמע כן שכתב דהסוגיא מוירי בלוקם ממון ולא מ"ל דמ"ל דהלין ל"ל בתשו' רשב"ל בזה היינו בזה שמפרש הסוגיא בלוקם ממון דוקא אלא הסוגי' מוירי אף בלוקם בפשוט אבל מ"מ בזה דס"ל להרשב"ל דבהרא' פשוט אף בלוקם ממון אינו מבכרת בפ"ם ופוסקי' נגדו ונם מבתתי בס' התנוך להרא"ם פ' קדושים מלוה רמ"ג וז"ל ובלדעתו ישבאל שלבוהו והרלה ממון תבנו פשוט לבל מרלה ע"י לוקם פשוט ובי' מוריהו דלא סוף דבר שלבוהו בגוסו אלא אפילו לבוהו בממון שיקחו לו ממון שם לא ירלה ממון תבנו והרלוהו פשוט ולוהו חייב אלא בהרלה מעלמו וכ"כ הרמב"ם ז"ל ואף שם ס"ל וכ"כ הרמב"ן ז"ל כ"ע דאף שהרמב"ם כתב בתחלת דבריו בד"ל כשהרלה השוסר מעלמו כו' מ"מ מ"ל בסוף דבריו ה"ו פשוט אם הרלה יכהו אז ומותהו משמע דדוקא בלוקם הנוף פשוט ולולי נזיכו' אחרת היה לו בדברי הרמב"ם מ"מ כיון דדוגא דמורו אל הרא"ה היה הרמב"ן וה"כ הרמב"ן והרשב"ל והרא"ה סוברי' דאף בלוקם ממון פשוט כשהרלה ל"ל דוכול לומר קיים לי כותייהו:

(כג) תנסו המלך כו' עיין בתשו' מהרשד"ם סי' כ"ה וסי' קל"ה ובי' כ"ג:

ן הבעל אוכל פירות כל ימי חייב כ"ע מ"ם בלחרים דכתב השור ומוכ"ם לקמן בס"ם מכ"ד וכתבו גם כן המחבר בחבלה בבעלה דלריכה למוכרן בשוכת הבלה מחבו דמי החבלה ולשלם ולאפשר דבמסירה דלא הויקה בידים הקילו דשם קנס עליו גם מה"ע בית קודם שעמד בדין אבל לא עמד בדין אין היורשין חייבים לשלם ואם שאמרה מאתתיכן לה ואם יש לה ממון אלין לבעל דשות בו משלמת ואם אם לה נכסי מלוג ן (טז) הבעל אוכל פירות כל ימי חייב ואם מתה חייב לשלם לבתם' וכן לשאר ניזק (יז) ואין הבעל דשם יש לה רק כיוכם חייב לשלם (מרדכי פ' החובל) כ בד"א כשהראה המיסר מעצמו אבל אם אנסוהו עכו"ם או ישראל אנס להראות והראה הרי זה פטור מתשלומין (ואם תכסו להרלות אלו (יח) ח והרלה [אלו ו] אל תבירו חייב) (עוד ל) ואם נשא ונתן ביד אעפ"י שהנא אנוס חייב לשלם שהמציל עצמו בממון חבירו חייב ט (יט) מיכיר (כ) הרי שנזר המלך להביא לו יין או תבן וכיוצא ברברים אלו ועמד מוסר ואמר הרי יש לפלוני אוצר יין או תבן במקום פלוני והלכו ולקחוהו חייב לשלם *:

הגה (כא) ואפילו יסרוהו ולא אל"ל על מה והרלה ממון תבנו חייב (בשור) ולא מקרי אומס אלא הכאות ויסורין (כב) אבל לא לוקם ממון (מרדכי פ' הגוזל בתרא ותשו' מוי' בנוחקין סי' כ"ו) (י' הוה כולה נוק בא עליו מותר לבטל עצמו אע"פ שע"י זה בא הנוק לאחר (מ"ר פ' האותבין):

ג יא (כג) ם אנסו המלך למוסר זה עד שיראה לו

והרלה לו אלו ואל תבירו חייב כ"כ בשור בסי' זה וכסי' שע"ם ס"ה ע"ש: ט כיצד הרי שנזר המלך להניח לו יין כו' הלי כיצד לאו אהניחיך ליה אלא אמ"ש לפניו ולאחריו דבכה"ג אף אלא בשו ונתן ביד כיון שאמרו בלא לוקם יסורין חייב לשלם לו הזיקו • ושם ברמב"ם כתב אחר זה ז"ל אנסו המלך למוסר זה עד שיראה לו אוכלות יין או תבן או עד שיראה לו מתון תבירו אבו בורח ולפניו אבו והמחבר תפס סוף דברי הרמב"ם כמ"ש בסעיף אחרון זה ז"ל אנסו המלך כו' ומ"ש הים דברי הרמב"ם כלומר אל"ל דקאמר דבשור בשאנסו להרלות ממון תבירו שבבת מלבנתא דמילתא בקש אלין הרב האנסין הוא לאנוס להרלות לו ממון אל אחרים אחם אם לא אים לו שעבוד על ח' מהן כגון שבבת מלבנו אלו דרבו לפרשו בשאו ואתנם לו עד שיראה לו מתונו לאותו פלוני וקל: י היה רוצה נוק בא עליו כו' אם בל"י פ"ם וכתב דאם בבר בא עליו אסור לסלקו מתבו כשנורם בזה היזק לתבירו: יא אנסו המלך למוסר זה כו' אבל אם אין לאותו אים ממון ואנם לזה שיראהו לאים ולבוהו לאוסרו עד שיפרנו הקבל לו קרובין וזה הנאנס היה יכול לפטור בפשו נ"כ שהאנס מיסורים אם היה רוצה

(כב) תנסו המלך כו' עיין בתשו' מהרשד"ם סי' כ"ה וסי' קל"ה ובי' כ"ג:

רוצה ליתן להלקח ממון כזה כרלה דלסור לגרוס פיוק לקחל לו
ומידום קלוכיו : יב והרלה לו מפני האונס ה׳ פטור •
יג לבקלק מל׳ הרמב׳ם והמחבר מלכתבו ל׳ פטור ולא כתבו
ל׳מוחר לגרלותו כיון דלאנס ע׳ל ל׳ל לכתחלה לא ירלהו שלא
שלם הרלהו פטור מהתלוחין :

יג לעפ׳י שהמלך לכסו
לבניה ולל׳ל לא׳ם בנמרא וכתבו
הטור והמחבר בסי׳ כל׳ב ס׳ל
להמקיר לכל תבירו ממון לו
כלים ולינו לחוד הנפקד וכלו
עלו נגבי׳ וקל׳ ונתן לבן הפקדון
לבניל עצמו דבין דליבו לחוד
מוקה דלא כלו לא בסבל הפקדון
ופטור וכ׳ם כלן דלכסיהו
בהרי׳ ליתן לו ממון מבוכו דשלבי
הם כיון דליבו לחוד מסתמל
לוכם׳ המתיל׳ל ליה לא סוה
לא בסבל הפקדון ולם לא היה
הפקדון מכלו לא הוו לתו עליה
לבל כלן אמלכסון לוחו מבית לחובן
ממון לחובן מבית לחובן דיש
מוצו דנפקד גם לו זה לחל׳ב
לוך בלוים לבלו לתן לו מעות
לחובן אלינו בילו ולהבי נסתפק
מדיהו ולוייב לפי׳ לנסוהו גם
על ההנלה כ׳כ ר׳ן • לבל
הרלה׳ל הגיע על הרמב׳ם גם
בזה וכתב לחלף בגם׳ ונתן ביד
מבל מקום כיון לאנסוהו על
ההנלה לין לך דבר שעומד
בפני פקוח נפש והולל׳ל ויחלו לו
בפירוש לינו מלוייב לחמות בפני
ממון תבירו ומחיל׳ל נ׳כ בפטר מהתצ׳ווין דלח׳ב ע׳ם שכ׳ב
בסם נלון ועיין בס׳י בהנוחל בתרת מ׳ם בדין זה ודל׳ם הביאו
שבל׳ר : יד דוה לא מיקרי נתן ביד פי׳ לבל נרחל בעצמל
מבל מקום מבלין בם דלי עבה כן מדעתו בלא לוכם לייב :

טו שבין שעמד לחלכם הו׳ לגון הטור שבל׳ מה שהרלהו לו
פטור כיון שהוה לוכם ונם לא עבה מעבה ובל׳ מה שבבלו ונתנו
לו לח׳ב פטור דכיון שרלהו לחלכם ויכו׳ל ליבלו חבי׳ כלו בבלו
ועבל׳ מ׳ם בר׳ה ולפי׳ בזה כתב ל׳ם הרל׳ם ז׳ל :

הנה וכתב מהר׳ם מיוזיגורק לחוגן לקח חבן ל׳ מבמעון
לחוכרו לבר ולחר כך החזירו לבמעון בפני עבר בבר
ולח׳ב לקח הבר הבן מבמעון בחזקה בלא דמים לחוכן לייב
לבלם לבמעון דהיה לו לבזור בינו לבין עבמו ולא מהבי מה בלמר
לא בוונתי להזיקך עכ׳ל ל׳ם ס׳ם זה :

טז ומבמה ביד לנם מבלין הו׳ ✠ וכתב הריב׳ם מי׳
פ׳ כל׳ בבינה לחבם ועמד הבבם וכתן העובם בלו לבר הביר
וכתב בם הוי קרוב לבמירה עכ׳ל ל׳ם נ׳ : יז דמיקרי
מוסר ולייב לבלם בל הזיקו ✠ וכתב בתבות מיימוני בס׳
נזקין מי׳ ל׳ד על לחר ברבם לתבום לת תבירו ולהבריחו לבמבע
ומתוך

(כר) בבל הו׳ מייב לבלם מ׳ם הו׳ והרל׳ל הבינ בל זה ע׳בם ל׳ד
ול׳ל ע׳ל הרב הוה הולך ולין הנלון מודה לו וכן הדין בלין לך דבר בבריית ל׳ וכת׳
שעומד בפני פקוח נפש ומלין מתחייב לו בימות בבבל ממון מבבו ה׳ם בבם
הולל׳ל ויחלו לו בפירוש וכבר הרלבבו בדבריב לו בפירוש ל׳ן הרבב׳ם בלם
עבל׳ל וה׳ המבינ כתב בתרלות לתו ממון
הרי׳ף בבוות ביותר ובבן הבלה בתוב בתרלות
הרבב׳ם ז׳ל ובלמת הרי׳ף הלחי׳ לחלבם בלבלת
בתרלות ונם הבבל המלור הולה
לו ונם הרמב׳ן בבפר הבלחות רולתו בל
הלבבן עוד בתרלות להרי׳ף ובן לבלם
דעת הרל׳ם והרל׳ם והבמ׳ג ולמבוק פטור
והתרדבי והטור והמחבר ובלר ובולי הבינל
פוסבים וכ׳ב מהרב׳ל פ׳ הנוחל פ מעובלת
בתרל בימון מ׳ן וכ׳ם בב׳ם לחבל ההולל
בספרי הלבבתי בזה ודבתיתי בל לבלבוהו
לתות הרי׳ף ובבל המלור ולתוק לבמלת
והרמב׳ן והבלתי דבוקל לם דרב מרי וכו׳
לבבוהו בל ממון בתם לז לף ול׳ל דרי
בלבבוהו לבבית חייב בבבל ולתבי בהדן
ובתן ביד דזה מיקרי מבל עבמו וכו׳ לבמיה
בממון תבלו ולתי לרודף בבבל דרב תבי וכו׳
הבלים לבעל בי׳ ב׳ם ב׳ם מבל׳ל ס׳ם ע׳ם
הבל בלבבוהו לבבית הנוחל בתרל שבתב דין זה
ל׳ב הלוכם הוה מתבלה בל לותו לתלבבוהו
בבלוהו ולין זה בקבל מבל עבמו לבבית והבית
בממון תבלו בלא שמוכרת לבעות בם׳ם לבעל
בבו בלבלה לו הלבם ולם לא ולא זבתי בה
ובעבה בן בבבל ובל הוה ממון לבפרו ל׳ם
מבלו בבבבו ולין לך דבר צ׳ בם בפ׳ל
שעומד בפני פקוח נפש ובבהוה מה׳ בולב
עובלת לתבלי ולבי בהדן לא ומוב ל׳ם
לבבוהו לא׳ב רק מתבל׳ לבבוהו עובלת להוה

(כר) בבל הו׳ מייב לבלם מ׳ם הו׳ והרל׳ל הבינ בל זה ע׳בם ל׳ד
ול׳ל ע׳ל הרב הוה הולך ולין הנלון מודה לו וכן הדין בלין לך דבר בבריית ל׳ וכת׳
שעומד בפני פקוח נפש ומלין מתחייב לו בימות בבבל ממון מבבו ה׳ם בבם
הולל׳ל ויחלו לו בפירוש ל׳ן הרבב׳ם בלם
עבל׳ל וה׳ המבינ כתב בתרלות לתו ממון
הרי׳ף בבוות ביותר ובבן הבלה בתוב בתרלות
הרבב׳ם ז׳ל ובלמת הרי׳ף הלחי׳ לחלבם בלבלת
בתרלות ונם הבבל המלור הולה
לו ונם הרמב׳ן בבפר הבלחות רולתו בל
הלבבן עוד בתרלות להרי׳ף ובן לבלם
דעת הרל׳ם והרל׳ם והבמ׳ג ולמבוק פטור
והתרדבי והטור והמחבר ובלר ובולי הבינל
פוסבים וכ׳ב מהרב׳ל פ׳ הנוחל פ מעובלת
בתרל בימון מ׳ן וכ׳ם בב׳ם לחבל ההולל
בספרי הלבבתי בזה ודבתיתי בל לבלבוהו
לתות הרי׳ף ובבל המלור ולתוק לבמלת
והרמב׳ן והבלתי דבוקל לם דרב מרי וכו׳
לבבוהו בל ממון בתם לז לף ול׳ל דרי
בלבבוהו לבבית חייב בבבל ולתבי בהדן
ובתן ביד דזה מיקרי מבל עבמו וכו׳ לבמיה
בממון תבלו ולתי לרודף בבבל דרב תבי וכו׳
הבלים לבעל בי׳ ב׳ם ב׳ם מבל׳ל ס׳ם ע׳ם
הבל בלבבוהו לבבית הנוחל בתרל שבתב דין זה
ל׳ב הלוכם הוה מתבלה בל לותו לתלבבוהו
בבלוהו ולין זה בקבל מבל עבמו לבבית והבית
בממון תבלו בלא שמוכרת לבעות בם׳ם לבעל
בבו בלבלה לו הלבם ולם לא ולא זבתי בה
ובעבה בן בבבל ובל הוה ממון לבפרו ל׳ם
מבלו בבבבו ולין לך דבר צ׳ בם בפ׳ל
שעומד בפני פקוח נפש ובבהוה מה׳ בולב
עובלת לתבלי ולבי בהדן לא ומוב ל׳ם
לבבוהו ב

ה"ס ל"ו
וכתב ה"ם
פסק כרבי
יהושע ב"ל
ביבמות פ'
הגוזל בתרא
דכתובות
דאחר אין
לדם נתפס
על חבירו אלא
בחרון
ובגלגול
חבירו אבל
חרון אפיר
בגמ' בכבלי
ובירושלמי
פרק ו' ותרומות
ומעשרות וכו'
אפשר לומר
שכיון שהם
מוקי המלך
זה פרעם
לו אפי' לקחם
המלך מזה
שאלא כדין
ואינו לקחם
המלך מזה
כדין
אחרת חבירו
שחבירו חייב
לאלם לו
כאותן אבד
הגוזל בתרא
(דף קי"ג ע"ב)
וגלגולת אחת
מהן כתב אפי'
שם רש"י
דהרא"ש ז"ל
דקיימו כרתא
שתא אז כתב
הכ"מ שכ"ל
שבגלגה שרמז
לא"ם בהגוזל
(שם) וה"מ
בשבילא
ובגדנא דהמיא
שתא אבל שתא
דאליף כיון
דאיפיים
מלבא אליף
ב שם ל"ז בעי
דאתיאר שם
כ"ו דף ס"ב
ע"ש ולא
אפשרשא וכת
ה"ם ופירשה
הרי"ף בשום
עדים שאבד
ואבדו אבלא
שלא ידעו
כאם ופסק
רבינו ז"ל
בדרכו בכל
תיקו המאורי
בגמרא ° פי'
והמוסר אומר
שלא בשביל
המסירה
לבדה פטרת
אלא הסר ולא
דמי לדלעיל
דהכא יש לו עדים שהולרך לאפסר בכך וכך אע"פ שאינם יודעים אם כמלו היה בשביל המסירה

ז"ס כזוקין והרי בתרדכי פ' המניח משמע דרבוותא פליגי עלה דכתב
שם ומעשה היה בקולבליאה בא' שהפקיד אבל אבירו פקדון לימיס
כפר לו ולקח המפקיד את שלו בידו עכו"ם ומתוך כך הצילו על
הנפקד והפסיד הרבה ופסק הרב דאם לאפסר לבטל את
שלו בענין אחר חייב אמו היה
לו לשמעו ולא שמעו וכ"ם רבינו
יקר עכ"ל וכ"כ בקונדס שם סכן
פסקו הגדולים וכן בד"מ מסיק
כפוסקים אלו ונם מהרש"ל פרק
הגוזל בתרא מי"מ כתב שאין
נראה דברי ר"ת משולא לענין
פעור ממון ואינה להיות כן
שיכול כתב מילגל הש מזה ע"ש
ובקרוב אבלי דאף ר"ת משולא לא
קאמר אלא כשלא היה אפשר לו
לבטל בענין אחר ואפ"ה כתב
שם דכשאין לו מנו לאו כל כמיני
והיינו משעמא דכיון שהוא
מחויב להחזיר ח"כ אלא כדין
עבד מה שתפס ולא יוכל לומר
לבטל אלא כתבותי והיינו
דהמרדכי והתנודה אע"פ שכפ'
המנהג כתבו כפסק הגדולי כתבו
כ"פ הגוזל בתרא בשם דברי
ר"ת משולא ע"ש ודו"ק • ועיין
בתשו' מהר"ם אלשקר סי' ק"ך
ובתשו' הר"ב סי' מ"ו דף קע"ב
ובתשו' מהרי"ט ס"ם מ"ם :
(כז) מי שנתפס כו' זה
נתבאר לעיל סימן קכ"ח סעיף
ג' ועיין בתשובת מהרש"ם סי' רי"ד : (כח) מי שיש עליו
עדים כו' עיין בתשובות מהרש"ך ספר ג' סימן פ"ו ופ"ח בחריכות
מדיני מוסר : (כט) לו שאתם ונשא ונתן ביד כו' בחמת
כ"כ הרמב"ם וכן הוא בע"ם דתבעיה ולא איפשטא אבל קשה לי בשאתם ונשא ונתן ביד היכא ניחא דהוא בעיה דלא איפשטא הא לא
תבעיה בס"ם אלא באומר לחתן דדאין דיבוא לגרמי אבל בשאתם ונשא ונתן ביד מזיק בידים ולא גרמי הוא ופשוטא דלא שייך תקנת
גנזל דהא אנוס הוא ור"ל כיון שהוא מכחישו בברי בשבע זה שאתם ופטור להא לישנא הוא ליישבע כן כ"ל ברור
ודברי הרמב"ם והמסכר והע"ם בלע"ג : (ל) ונשא ונתן כו' ואם נשא ונתן ביד אלא אינו אנוס דלהוי גזלן
מתם וכ"כ מהרש"ל פ' הכונס סי' ל' בשם תשובת מהרי"ל (והוא בתשובת מהרי"ל שהאחיתי לקמן ס"ק ל"ז) ושאר פוסקים והסכים
כן ופשוט הוא : (לא) והמוסר כופר כו' כתב ה"מ' ומביאתו כ"ו שהדברי הרמב"ם אלו משמע שמוסר כר"ת דאם אין המוסר
כופר אלא שהיה יודע כמה הפסידו הרמב"ם כר"ת ואין כ"ל כן דדין זה אל ר"ת דין מפורש הוא והר"ל להרמב"ם לכתוב ההפסד לאם אינו כופר
בשבע הנמסר ובטל אלא כראה דהרמב"ם לשעמיה אזיל דס"ל דכל מודה מקנת ועל האחר אומר מיני יודע הר"ל משואילת אף בדבר
הא ר"ל לידע ומה שנתבאר לעיל סימן ע"ב ס"ק כ"ח בתרוכות לכתוב כאן שהמוסר כופר דאלו אומר מיני יודע כמה
הוה ליה משואילת ושבגנדו בטל אלא שבועה לכך לא הוכרח לכתוב ההפסד דדין זה פשוט בלאו הכי ואינו תלוי בכאן כלל . כן
כ"ל ברור לדעת הרמב"ם ודוק : (לב) אם תפס אפי' בעדים • לשון מהרש"ל פרק הכונס סי' ל' ואם העמיד העכו"ם על
לעכו"ם על ממון אבירו הוי כמוסר בידים ס"ם לא הוי אלא גרמי כיון שלא נשא ונתן ביד כדמוכח בסוף הגוזל בתרא ע"ש :
(לג) וי"ל דבספיקא פו' בב"י כתב שכ"כ התו' והרש"ם ס"ם הכונס ולא דק אלא כוונת הטור לא"ם הרש"ם פרק כיצד הרגל
דתמיהה לא מהני בספיקא דדיבא ועיין בספרי תקפו כהן : (לד) בראייה ברורה ולא בחומדא ועיין כ"ח : (לה) רק
שהולרך להתפסר עם הסר בכך וכך ואולי העדים אם היה אפסר להתפסר בפחות ועיין בתשובת מהר"ם מיכן סי' מ"ד : (לו)
דאליף כיון
דאיפיים
מלבא אליף
ב שם ל"ז בעי
דאתיאר שם
כ"ו דף ס"ב
ע"ש ולא
אפשרשא וכת
ה"ם ופירשה
הרי"ף בשום
עדים שאבד
ואבדו אבלא
שלא ידעו
כאם ופסק
רבינו ז"ל
בדרכו בכל
תיקו המאורי
בגמרא ° פי'
והמוסר אומר
שלא בשביל
המסירה
לבדה פטרת
אלא הסר ולא
דמי לדלעיל
דהכא יש לו עדים שהולרך לאפסר בכך וכך אע"פ שאינם יודעים אם כמלו היה בשביל המסירה ג כ"כ ה"ם שם לשת הרמב"ן ושכן דעת ר"ת ויש מולקין
ע"כ וכ"כ הטור בשם ר"י ושלזה הסכים הרש"ם

והיו"ל ליה עד דפטרני אלא דמי' וכמ"ש בר"ם קכ"ח : יט
מפני המם הקלוב הענם דאיתן לאחר המלך ובימוטו הוא כן בתפס ל' על חבירו כי אין עליו לטרוח לגבו' מכל ל' בפני עכמו
וכמ"ש בסי' קכ"ח ומש"ש בטור ובדברי המחבר : כ מי שיש עליו עדים כו' אבל אם אין עליו עדים ושבע לו היסת
אלא מאמרו כ"כ הנ"ל ד"מ סי' ל' סי"ל : כא אם תפס המחבר כו' לאיבעי' דלא איפשיט' הוא בנמרא לא עשו
תקנה בנמחר להיות בלתן בשבועתו לישלם כמו שתקנו בגנב' ולא איפשטא וס"ל להרמב"ם דמהני בזה תפיסה ולי' והרש"ם
ס"ל דלא מהני כיון דהוא ספיקא דדיבא ועל"ר ל"ם זה מ"ם :
כב רק שהולרך לאתפסר פי' שיש לנמחר עדו' ע"ז שהולר' לאפסר עם הסר בכך וכך אף שהמוסר כופר ואומר לא בשביל
המסירה לבדה פטרת עם הסר ליתן לו כך וכך המחבר בלתן

ומתוך אלא רלה להנים לתפוס עלמו הכ"ה והרגו הפופס וכן
מהר"ם על התובע דין רולה ועי"ם סי' קי"ח בתשובת מהרי"ו ל"מ
ל' : יח אין מבירו חייב לשלם דמיא גרים לו שיהא
בתפס עבודו אף שבמבטר מבירו ע"י כך מחזרו יכול לומר מפייסיב'
הויבא ליים עד דפטרני אלא דמי'

היה מבירו סרבן וכ"ם אם התרו לו תחילה שלא ידונו בפני
עכו"ם ובבר שיש לו דין מוסר (מרדכי הגוזל קמא בשם
מה"רם ום"ם המגיה ותשובת הרש"ם כלל י"ז סימן ל' ומהר"ק
שורש קכ"ד וקפ"ח) :
ו (כז) מי שנתפס על חבירו ולקחו עכו"ם
ממון ממנו בגלל חבירו יח אין חבירו חייב
לשלם אין לך מי שנתפס על חבירו ויהיה חבירו
חייב לשלם לו חוץ מהנתפס יט מפני המס
הקצוב על כל איש ואיש ח בכל שנה או הנתפס על
התשורה שנותן כל איש למלך בעוברו עליהם או
חילותיו ה"ז חייב לשלם לו והוא שיקחו ממנו בפירוש
בגלל פלו' בפני עדי' ונתבא' עוד בסי' קכ"ח :
ז כ (כח) כמי ששיש עליו עדי' שמסר ממון חבירו
כגון שהראה מעצמו (כט) או שנאנס (ל)
ונשא ונתן ולא ידעו העדי' כמה הפסידו במסירתו
והנמסר אומר כך וכך הפסידו (לא) והמוסר
כופר במה שטענו כא (לב) אם תפס הנמסר
אין מוציאין מידו אלא נשבע בנקיטת חפץ וזוכה במה
שתפס ((לג) וי"ל דבספיק' דדיבא לא אמרי תפיסה
(עוד בשם הרש"ם) ואם לא תפס אין מוציאין מן המוסר
אלא (לד) בראייה ברורה' (ולפי ידעו ברור הדברי'
כב (לה) רק שהולר' להתפסר עם הסר ° בכך וכך
הנמסר בשבע ובטל) (מרד' פ' הגוזל בתרא) (לו)

גרוש מי

בשבועה כיון דיש לו עדים עכ"ם שהולר' לאפסר עם הסר בכך וכך
ונס

המפקיד ולקחה מיתה לה בירושלמי והא דסלקא בתיקו אם עבד תקנת הגזל במוסר ולא פסיק ליה מפקדון מצו דמוסר דינא דגרמי הוא ובדבורא נעלמא הוא לקפסדיה עכ"ל הרי משמע להדיא כמ"ש • עוד כ"ל לתרן קמי' למה שהעליתי לעיל סי' ע"ב ס"ק נ"ח כהרמב"ם וסייעתו דלקח בדבר שלא ה"ל לידע לחדי' מצוחל"מ ר"ל דל"ת ור"י בתוס' ופוסקים חיירי כאן שהמוסר אומר שמוסר לזינו יודע דבכה"ג כתבתי שם דלכ"ע לא לחדי' מצוחי' ל"מ :

(לז) מי שאומר שאם המוסר אומר הנמסר ויטול : (לח) איני יודע כמה הפסדת ע"י ישבע

הגה (לט) וכל זה במוש' ממון לבל מסר גופו אל קבירו הנמסר כשבע ונטל וכן אם נרם לו תפיסה דהוי

ראית' בנ"ח סי' מ' סי"ד סכת' וז"ל וכ"ל דלע"נ דל"ל והרא"ש תלקו על ר"ת דמדמה מוש' לבגזל דשפי מסתברא לדמותו למבעיר כמ"ש הרא"ש בס"פ הכונס מ"מ מעשם לחדי כ"ל דדבריו ר"ת

עיקר דכיון דהמוסר מודה שהפסיד על ידו אלא שאינו יודע כמה הפסיד ה"ל כב' ראיבעת ובי' לא ידענא דמתוך שאינ"מ וכיון דלפס לין הקונבע נריך לישבע הם' כמי במוסר ולאי נם הנמסר מודונא ס"ל לישבע אלא דר"ת הוא דכתב וב ראיה דמשנינין אותו מעשם חומר' ולא תלונא וכל זה אלא כתשובת רשב"ש בסי' תקע"ח עכ"ל וכ"ל אלא ירד לעומקו ולא ראה רק תחלת דברי הרא"ש דס"פ הכונס שהרי בסוף דברי הרא"ש מוכח דלא הוי מצוחל"מ מעשם דלא הוי לו לידע וכמ"ש הרשב"ש בתשו' סי' תקע"ח גם בד"מ ובסמ"ע ס"ק כ"ד הביאו דברי תשו' הרשב"ש סי' תקע"ח הכ"ל בסתם וכבר מביאר מתליקת הפוסקים בזה ומביאם הב"ח עמהו לעיל סי' כ' סי"ט וס"ש רל"ח בסקנתו דבדבר דלא ה"ל לידע לא הוי מצוחל"מ • וגם מ"ש הב"ח ד"ר"ת הוא דכתב דישבע מעשם חומר' כו' לא נהיר' דלא אית' דהוי מצוחל"מ אפילו בלא מוסר אא"כ ס"ל דהמוסר ס"ל לישבע והיאך שייך כלל להתחיר על הנמסר במוסר ויותר מבעלמא : ולענין הלכה היה נראה לכאורה לפסוק כאן דה"ל מצוחל"מ כיון דבבר הנעלמתי לעיל סי' ע"ב ס"ק נ"ח כהרמב"ם וסייעתו דלא בדבר דלא ה"ל לידע הוי מצוחל"מ אם לא שהתובע מודה שהכתבע אינו יודע אך אל"ש בכאן מעשה' אחר דהרמב"ם ס"ל דאין בשבועין ל"ד אבל דינו דגרמי והבאתיו לעיל סי' שפ"ז ס"ק י' ונם יש פוסקים דדינא דגרמי הוא דבבגן ולדידהו לא שייכא ס"ד כלל וכמ"ש שם : (לז) מי שאומר כו' לכאורה ק' על המחבר מאחר שכבר העתיק ל' הרמב"ם והמוסר כופר כו' דמשמע מינה דאם אינו כופר נשבע המוסר ונטל וכמ"ש הב"י שכן דקדק ה"ה מ"ל מדברי שמובר כו' ל"ב היאך שייך כלל להתחיר על המוסר במוסר ויותר מבעלמא : ולענין הלכה היה נראה לכאורה לפסוק כאן דה"ל מצוחל"מ כיון דבבר הנעלמתי לעיל סי' ע"ב ס"ק נ"ח כהרמב"ם וסייעתו דלא בדבר דלא ה"ל לידע הוי מצוחל"מ אם לא שהתובע מודה שהכתבע אינו יודע אך אל"ש בכאן מעשה' אחר דהרמב"ם ס"ל דאין בשבועין ל"ד

* וכיון * שם ע"פ שכועתו דהמאסר והכיון כל תשו' מהרש"ל הכ"ל ולמה מפנה שלם הא' עכו"ם כן: וכבר כתבתי דאין זה נראה לפע"ד: (ועוד מעעמים אחרי"ם לי לדון על פמק מהר"מ מלובלין שם וע"ש ואין להאריך) גם מ"ש מהרי"ל ובהכיון תשו' דאלבסכדרי כמו קרי לים מזיק

ד וכיון שם פטור מתמון אבל יעבד בתעניות ומלקות * כי' אלא מאסרו קודם לזה שום יהודי אחר אינו הוא ולא שום עדות כי לבדו אם רק המאסר מעצמו אם המאסר עצה המאסר או עכו"ם אחרי' לזולתו העכו"ם אחרים יגידו לאדם להשופט כי שאינם לאיל ישראל פטור היאסר ה אם לא ואם המאסר הי' הדבר פשוט אתנו הרב ו כן פוסק מלובלין וכן העתיק פעול

דכ דהוי כמזיק בידים ודרך לשלם לו כל היזקו (מרדכי פ' הגזל בתרא) כד (מ) המאסר לחבירו מסרתני והוא כופר ושבע לו היפת (הגהות אשרי) ולא דרך לישבע לו לפני הדר אלא מאסרו לו (מרדכי פ' הגזל בתרא) (מא) ואין צריך לעשות נקיות זו אלא על פי עד אחד המעיד שאסרו אל כל אין העכו"ם נאמנים בכך (מרדכי פ' המוכר פ' הפרה ופסקי מהר"י מי"ל סי' ס"ג ותשובת רש"כא סי' אלף נ"ח) (מב) שנים שאסרו ביחד כל אחד משלם בחצי * ואם בזה אחר זה האחרון ד פטור (מג) דכל זמן אלא נפטר מאסירה הראשונה הנזק לא מנרס הראשון (מרדכי פ' הפרה) כה (מד) * ואפילו לא מאסרו רק רצה הדר אז עכו"ם שיגידו לדר (מה"ר מרזבורק) (מה) יש לדאדם המוכה מחבירו יכול לילך לקבל לפני עכו"ם אע"פ דגורם לאב"ד היזק גדול (מרדכי הנ"ל ומהרי"ו סימן כ"ח ותשובת מיימוני הנזקין סימן ס"ו ומה"ר מרזבורק) :

ד האין משביעין את המוסר שהראה מעצמו לא שבועה המורה ולא שבועת היסת מפני שהוא רשע ואין לך פסול יותר מזה (מו) ואפילו לא מאסרו עדיין (מז) רק אמר לך ואמר אם אמר כך בפרהסי' (מח) כפסל לעדות ולא אמרינן בכ"הנ עניל היכא דגזים ולא עניל (מרדכי פ' הגזל בתרא) ויש חולקין אל"כ מוחזק בכך (מרדכים הנ"ל) ואפילו לא יודעין (מט) אם רגיל בכך לא לא מ"מ יוכל זה שבנגדו לעמוד ולבטל עניתו ע"י עכו"ם אע"פ שיגיע כוח לזה) (מה"ר מרזבורק ותשובת רש"כא סימן קפ"ח והרא"ש כלל י"ו) אבל המוסר כו (נ) שאנסוהו להראות או להביא ונשא ונתן ביד אע"פי שהוא חייב לשלם אינו רשע ובן תשלומין הוא בלבד [ומשביעין אותו] כשאר הכשרים : הנה וכן אם הודה אחר ואין עדים בדבר אע"פ שאינו נפסל בהודאת עצמו (נא) מכל מקום חייב לשלם (מרדכי פ' הגזל בתרא) :

אסור

וגם ידוע שאסרו : כג דהוי כמזיק בידים ודרך לשלם לו כל היזקו (מרדכי פ' הגזל בתרא) כד (מ) המאסר לחבירו מסרתני והוא כופר ושבע לו היפת (הגהות אשרי) ולא דרך לישבע לו לפני הדר אלא מאסרו לו (מרדכי פ' הגזל בתרא) (מא) ואין צריך לעשות נקיות זו אלא על פי עד אחד המעיד שאסרו אל כל אין העכו"ם נאמנים בכך (מרדכי פ' המוכר פ' הפרה ופסקי מהר"י מי"ל סי' ס"ג ותשובת רש"כא סי' אלף נ"ח) (מב) שנים שאסרו ביחד כל אחד משלם בחצי * ואם בזה אחר זה האחרון ד פטור (מג) דכל זמן אלא נפטר מאסירה הראשונה הנזק לא מנרס הראשון (מרדכי פ' הגזל בתרא) כה (מד) * ואפילו לא מאסרו רק רצה הדר אז עכו"ם שיגידו לדר (מה"ר מרזבורק) (מה) יש לדאדם המוכה מחבירו יכול לילך לקבל לפני עכו"ם אע"פ דגורם לאב"ד היזק גדול (מרדכי הנ"ל ומהרי"ו סימן כ"ח ותשובת מיימוני הנזקין סימן ס"ו ומה"ר מרזבורק) :

כב דהוי כמזיק בידים ודרך לשלם לו כל היזקו (מרדכי פ' הגזל בתרא) כד (מ) המאסר לחבירו מסרתני והוא כופר ושבע לו היפת (הגהות אשרי) ולא דרך לישבע לו לפני הדר אלא מאסרו לו (מרדכי פ' הגזל בתרא) (מא) ואין צריך לעשות נקיות זו אלא על פי עד אחד המעיד שאסרו אל כל אין העכו"ם נאמנים בכך (מרדכי פ' המוכר פ' הפרה ופסקי מהר"י מי"ל סי' ס"ג ותשובת רש"כא סי' אלף נ"ח) (מב) שנים שאסרו ביחד כל אחד משלם בחצי * ואם בזה אחר זה האחרון ד פטור (מג) דכל זמן אלא נפטר מאסירה הראשונה הנזק לא מנרס הראשון (מרדכי פ' הגזל בתרא) כה (מד) * ואפילו לא מאסרו רק רצה הדר אז עכו"ם שיגידו לדר (מה"ר מרזבורק) (מה) יש לדאדם המוכה מחבירו יכול לילך לקבל לפני עכו"ם אע"פ דגורם לאב"ד היזק גדול (מרדכי הנ"ל ומהרי"ו סימן כ"ח ותשובת מיימוני הנזקין סימן ס"ו ומה"ר מרזבורק) :

ד האין משביעין את המוסר שהראה מעצמו לא שבועה המורה ולא שבועת היסת מפני שהוא רשע ואין לך פסול יותר מזה (מו) ואפילו לא מאסרו עדיין (מז) רק אמר לך ואמר אם אמר כך בפרהסי' (מח) כפסל לעדות ולא אמרינן בכ"הנ עניל היכא דגזים ולא עניל (מרדכי פ' הגזל בתרא) ויש חולקין אל"כ מוחזק בכך (מרדכים הנ"ל) ואפילו לא יודעין (מט) אם רגיל בכך לא לא מ"מ יוכל זה שבנגדו לעמוד ולבטל עניתו ע"י עכו"ם אע"פ שיגיע כוח לזה) (מה"ר מרזבורק ותשובת רש"כא סימן קפ"ח והרא"ש כלל י"ו) אבל המוסר כו (נ) שאנסוהו להראות או להביא ונשא ונתן ביד אע"פי שהוא חייב לשלם אינו רשע ובן תשלומין הוא בלבד [ומשביעין אותו] כשאר הכשרים : הנה וכן אם הודה אחר ואין עדים בדבר אע"פ שאינו נפסל בהודאת עצמו (נא) מכל מקום חייב לשלם (מרדכי פ' הגזל בתרא) :

אסור

ידעכם ומ' לא ידעכם לא לתרוכן מתוך שאינ"מ מאחר שלא הי' לידע כמה היזקו עכ"ל ד"מ נ' עכ"ל סמ"ע ס"ק כ"ד ובתשו' רשב"ש אם כתב ע"ז והוה ליה כחותו אל אם נרור דירוזלמי עכ"ל ומכירא ליה להרשב"ש בהחיות דירוזלמי בהרא"ם ומיישבתו הטור סי' רכ"ח וכן כתב הרב המגיד שם ה' מהלכות שלנה בשם הרשב"ש ולפ"ז למ"ד הרמב"ם והמחבר לעיל סימן כ' ס"ד וסי' רכ"ח ס"ח כתוחו אל אם נרור דירוזלמי דה"ל מזוקינ"מ קע"ג דלא הי' לידע ח"כ הי' הכא ודו"ק וגם בב"ח סי' כ' ס"ב ד"ל כתב דלא כתשוב רשב"ש סי' תקע"ח ע"ש וכן העלתי לעיל סי' ע"ב סעיף י"ב ס"ק כ"ח דבכל עניין הי' מוזקינ"מ אם לא שהתובע יודע שהנתבע לוקח ע"ז ודו"ק :

(מא) ואין צריך לעשות נקיות זו אלא ע"פ עד א' כו' כ"כ בל"מ דכן משמע בתשו' מהר"מ במרדכי פ' המוכר ופ' שור שנגח הפרה וכן משמע בפסקי מהר"י סי' פ"ג דאין לעשות נקיות ולקמת המעיין שם ולקח דלא משמע מידי ולכו' לקיתי בהגה"מ אשר"י פ"ם הכולם ומרדכי (ולגורה) פ' הגזל בתרא כתבו וז"ל ולכיכא שכי ישראלים דרים יחד ביחוד ואין לאם עדים ולקתי קר ולקטות על הבריה לאמרו לעכו"ם לו לשלטון ולא לאומר להל"ם זה היה מעשה והורה ה' אליעזר ממץ בשם ר"ת שם לו ליהנע לפני השלטון אלא דבר לשלטון על שכנגדו שום דבר רע המביאו לידי הפסד עכ"ל ומביאו בל"מ נופיה לעיל מיהנים מיד הרי משמע לחדיא דלא אלא היה עד אחד צריך ליהנע לפני השלטון ונראה דלא הל"ב לא לא אמרינן אין העכו"ם בלמיהם בכך לעניין מיעשה נקיות זו בפניהם וזה בלשון משמע לבאורה בתשובת מהר"מ ובפסקי מהר"י שם אכל אה"ב אם המאסר שוגן ברי שאסרו נקיות זו אלא ע"פ עד אחד כו' הייבו כשאין המאסר שוגן ברי : סוב ראיתי בתשובות מהרי"ל סי' כ' משמע כדברי דאמרי' בלא ערים לבטיעו בפני הבר וכמ"ש וע"ש : (מב) שנים שאסרו ביחד כל א' משלם החצי אמילו אין לחבריו לשלם אינ"ם אלא רק החצי כן הוא בהגהות מיימוני פי"ב מה' נזקי ממון ובמרדכי פ' הפרה בשם תשו' מהר"מ ולזולת לעמיה לקמן ס"ם ת"י ועיין מ"ש שם ובסעיף ס' אחרת יוסף כתב בכאן דברים אחרים מבוררין וע"ש : ואמרים בתשו' מהר"מ במרדכי שם לאמם אם אתם רגילי' לבטל' המוס' לפי שהיה מוכה ואין לדם נתפס על נערו לו ירחה לו משמעון המוס' הבני חייב כל הנזק אם יש עדים שאסרו שנים ביחד כו' נתן לכל היכא דליכא לשלטונו מהלי משלם מהלי ע"כ : (מג) דכל זמן אלא נפטר מאסירה הראשונה כו' ואם יש מכן בדבר אם נפטר מאסירה הראשונה אפשר לא מפקינן ממונא ולאחרון פטור כן הוא בתשו' מהר"מ שם : ולפ"ז לענ"ד אין חייב לאחרון אלא כשידוע בבירור שבבר נפטר מאסירה הראשונה ועיי"ג דכתב בתשו' מהרי"ל ס"ג וז"ל כדאפשר מהר"מ במרדכי אע"ג דאתם הבר הים פטור מן הנזק וחזר עליו ע"י אסירה שמעון כ"ם הכא דלא נפטר ר' דוד כלל עדיין כו' עכ"ל אין ר"ל דהים פטור לגמרי בבירור מן הנזק רק שנכא מלפני הנזק ובלילות' בתשו' מהר"מ שם ולפי הנראה הים פטור ממנו לבל אם נפטר ממנו בבירור לאחרון חייב דאסירה ראשה הים וכמו שנראה מדברי הר"ב : (מד) ואפילו לא אמרה כולו לא אמר הראשון רק רצה הדר אז עכו"ם שיגידו לדר פטור המוסר דהא לא אמר ואתר טוב שיגיד לנזק ויפסיד ממון מלאמרו לאחר מאמריו ומא דפיה עכ"ל ולא"כ ליה אמוסר דהכי' לבטל הוא בא ולא"ה לבטלו אם לא שיגיד לנזק ע"י כך הוא מפסיד ממון ופשיטא דאם יכולים לבטל הנאמר ע"י שיפסיד המוסר ממון דאמרו הוא ועוד דמתון מוסר דוקא לאחרו ביד אסור אבל לאפסידו ע"י גרמי מותר :

(מו) ואפי' לא אמרו עיין בס' אלף דף כ"ח ע"ב : (מז) רק אמר לך כו' ע"ל סי' ל"ד סעיף ד' : (מח) בפסל לעדות כו' עיין בתשו' הר"ב סי' ל"ב דף כ"ח ע"ב ועיין בתשו' ן' לבם ח' כלל ל"ו סי' ס"ו ד"ה ס"ו ובתשו' מבי"ם ח"ח סי' ל"ח : (מט) אם רגיל בכך כו' עיין בס' גדול' מרדכי פ' הגזל בתרא : (נ) שאנסוהו להראות כו' סי' אלף נ"ח ונתן אח"כ ביד ולדתמין וכן פירש בסמ"ע ס"ק כ"ו מתלה ועיקר : (נא) מכל מקום חייב לשלם ס' מהרש"ל פ' הגזל בתרא ס"ם כ' ואם הודה המוסר מעצמו כבר כתבתי בהגזל קמא נבי דינא דגרמי אשינו קנס ואם כן מחילא חייב לשלם בהודאתו וכן

בתלא

בקרקע רשע כו׳: כז ואפי׳ היה מלך לו ומצערו בגופו׳ אינו לא מדאמר דוד אמרתי אשמרה דרכי מחשבה בלשונו אשמרה לפי מקסום כעוד רשע לנגדי דרכם לאחר אף ברשע לנגדי ומצערני ועוד אחר דוס לה׳ והתפלל לו כו׳ דל׳ פיזום ויסכל והכסל יפולם לפניו אליים אליים:

כח מותר להרוג כו׳ וכתב הריב״ם סימן רל״ו מי שכתפם בעל גופו לדון אותו מפני שהוא מוסר לו שאחר דברים שמתחייב בנפשו ורוצה ליתן עצות תפסיקין אלא יכרת אין מקבלין ממנו דאם יעשה לערבים אם יברח הוא עכ״ל ל״מ ו׳: כט בגופו לו המוסר ישראל ביד עכו״ם כין בגופו בין בממונו ואפילו היה מצר לו ומצערו:

ט אסור למסור ישראל ביד עכו״ם בין בגופו בין בממונו ואפילו היה רשע ובעל עבירות כז ואפילו היה מצר לו ומצערו:

הגה וזרוק בדברים בעצמה אבל אם אמרו מותר לאמרו דהרי יוכל להרגו כדין (נב) במקום שיש אחר ויעבירו (הרא״ש בבא״ל פ״ו ס״ו ותשובת רש״כ סי׳ קפ״ח) לו אם לא אפשר לבטל עצמו בדרך אחר אבל אם אפשר לבטל עצמו בדרך אחר הוי כשיש אחרו זה אין זה וכל מי שאפשר תכירו יותר חייב לאלם המותר בנוק אלם (מרדכי פ׳ הכל״ל ותשובת מיימוני הכל״ל) (נג) וכל המוסר ישראל ביד עובר עכו״ם כין בגופו בין בממונו אין לו חלק לעולם הבא:

י כח מותר להרוג המוסר בכל מקום אפילו בזמן הזה (נד) ומותר להורגו קודם שימסור אלא כשאמר הריני מוסר פלוני כט בגופו או בממונו אפילו ממון קל התיר עצמו למיתה ומתרין בו ואומרים לו אל תמסור אם העיז פניו ואמר לא כי אלא אמסרנו מצוה להורגו וכל הקודם להורגו זכה:

הגה ואם אין מכחיש בתורת כו אין נרוך התלמוד (המגיד פ״ו דשוכב) ל״ה לאין להרוג המוסר אלא אם כן אי אפשר לבטל מתנו בלתי אבל אם אפשר לבטל בלתי מאיכריו כגון לתוך לשוכו לו לשמות עיניו אם ר״ל להורגו דהרי לא נרע מאחר דורף (תשובת מיימוני הכל״ל ומרדכי הכל״ל):

יא (נה) כעשה המוסר אשר זמם ומסר אסור להורגו (נו) אלא אם כן (נז) להוחזק למסור (נח) שהרי זה יהרג שמא ימסור אחרים:

יב (נט) מכל המוסר הצבור ומצערן מותר למסרו ביד עכו״ם להכיתו ולאסרו ולקנסו אבל ל (ס) מפני צער יחיד אסור למסרו:

הגה מי שנוסק כזיופים וכדומה ויש לאום שיוציא כנים מתרין בו אלא אם אם לא יעשה לאום יכולין לאסרו לאחר שלא לאחר שתעשק בו אלא זה לבד מי שרוצה לבכות ולא לאלם לעכו״ם מה שאינו ואחר גילה הדבר אין לו דין מוסר שהרי לא הפסידו רק שהוצרך לאלם מה שאינו מכל מקום בכרעה עשה

ראיה מהמון מוסר אסור לאחרו ביד מדמבעיא כפ׳ הבוכם אם עשו תקנת כנגל המוסר אם לא אם הרמב״ם מאחר שעשה המוסר כאחר ומה לאסור להורגו וא״כ ה״ה לאחר מיהו דאסור דהא מיהו אבריח דלא הא דכפ׳ הבוכם אירי כגון שעשה המוסר אחר ומה ה״ה אסור לאחרו אלא אם אם לא אם אם אם

סלעכ"ל דבריו תמוהין כזה שהרי הוא בעצמו כתב שם לא הפקי' העכו"ם לו הלוה ליהרג ומת העכו"ם והוא מעכב הפקדון ולו הפקדון מחזיר ניורשיו כשתובעי' ממנו הוא קלי כעון וכמ"ש בריש פי' שכ"ע ובמ"ש שם ולו"כ לומו ענין לאסורת העכו"ם אתילה אתורה ולפי' באמקום שיש קיומם המחזירה הרי זה משובח כמ"ר ובמ"ר ובכל מקום שומר מוסר אל מין ולא לתרבי אל לאכלה ושמא מתן לאות לי' ממון מוסר אסור לאחרו ביר דיכרין רשע ולדיק ילכב עכ"ל וכסגה' אשר"י ס"פ אלו מציאות כתבו דמוסר הוי כמו מומר להכעיס דאסור להחזיר אבדתו ועי"ש: (סג) וי"ל דמותר כו' והרי"ף ופייעתו כע"כ לא ס"ל הכי וכן משמע בתרדכי שם שבעל סברת זו קולא על הרי"ף ומהרש"ל שם סי' ן' פסק דאסור לעשות לעצמו וכן עיקר וכן משמע להדיק מתשו' רש"י שבתרדכי פ"ק דקידושין והכיאם ב"י לעיל סי' רפ"ג מקודש ר"ע: (סד) ואין מריכין לכוין העבדות כל כך. כלומר דאף על גב דדיני נפשות צריך לדרשה ואחקירה כדלעיל סי' ל' כמו מוסר אין מדקדקים כל כך וכן הוא בשור סי"ג תשו' הרא"ש וז"ל ואלו דמו לאבל העבדות לפניו ולדדום ולאקו' בדינו לעולם לא יעשה לו דין כי יכול ע"י עכו"ם כו' ומסכן כל ומרחל כו': (סה) ע"י גרמא כגון ע"י הודלה לבור לו ע"י עכו"ם כן הוא בשור בתשובות הרא"ש והובא בסמ"ע ס"ק ל"ה ומהרש"ל פ' הגוזל בתרא סי' ן' מולק ופסק דע"י עכו"ם הוי כאלו הורגו בעצמו לעכו"ם יש שלא לל"ע לאומרא ודוקא הודלה לבור שרי אבל ע"י עכו"ם אסור ואין לבריו מוכרחים גם אחר דבריהם שכתב שם אינם מוכרחי' ועיין מ"ש בסם"ק שלא': (סו) תע"ם אחשוב לחורגו. בחמת כ"כ הטור תשו' הרא"ש בסי' ל"ה אבל תיאם על הל"כ שכתב כן בפשיטות אחרי מדברי המחבר לעיל סע"ק י"ח מבואר שיש לסורגו וכן הכתיב לעיל ס"ק ל"ו שהיא דעת הרא"ש והרשב"ש ואחר הרבה פוסקים והבאתי ראיות לדבריהם ע"ש ובמש"ע ס"ק ל"ה כתב שמדברי בעל העיטור מוכח דס"ל כר"ת ולפעד"ל דבעי"ה לא אלא רק לאחיון ע"ש: (סז) אם השליח הוחזק לעשות שייב המשלח כו' לין זה שכתבו הר"ן והל"ה בן אמת לא הוכרח לי וז"ל דאם תימא לא אלא לל"ע ולא אייסר בהתי עצמא אבל אם הוחזק כמוסר ובאמם לאו ומלאבל הוא ומ"מ הרמב"ם בהלכות עדות המוסרים הם פחותים מן העבדים וכיון שכן אין המשלח שעבה לפטור מאם לבדי הרב וכו' שזה מפורסם שאינו שומע לדברי הרב עכ"ל הניאו ב"י ס"ם זה. ואין דבריו מכוונים בעיני ולא מבעיא לאה שפסקו הרמ"ה והרא"ש והמאוקי יוסף ושאר הרבה פוסקים הרב מאל כפ"ק דמביעא לעולם אין שליח לל"ע אלא המשלח לאו בר חיובא הוא כיון דלא בעי לא עביד אם כן בפשיטא הכא פטור המשלח דהא הכא לאי לא בעי לא עביד אלא דהא כתבו הפוסקים הנ"ל לעולם לא משכחת שליח לל"ע אלא הבא ואם אינתא הא משכחת מאי חוחזק בכך אלא ואלו אמ"ש אלא אלא אמרי' לדמיכא דס"ל דהכא דהשליח לאו בר חיובא הוא מיקייב אולאו פטור הכא דס"ם זה ובר חיובא הוא: ולא כתב הרמב"ם דהם פחותים מן העכו"ם אלא לענין דפסולים לעדות אבל מ"מ ובר חיובא הוא ומה בכך שהוחזק כמוסר ס"ם בר חיובא הוא. ולכי מוכח מדברי כל הפוסקים בכתה דוכתי אבתכו ואתמו אין שליח לל"ע ולא אלקו בין שהשליח מוחזק בכך לו לא. ושוב נראה דהרב לא עמיה קולא לסברת ליה לעיל ר"ם קפ"ב דאבל תלוי כשהשליח בר חיובא אבל בבר אלקתי אם אל"ו ע"ש. ונראה דזה הרשב"ן לא פסק כן בתשובה אלא משום שנרף עוד שעמיה אם לזה וז"ל ועוד אזה דומה לשליחות יד דחייביה רחמנא ע"י שליח ושוב יש לחייבו כאלו אמרו אל אתם עצמו ואין אמו מריכין לכוח עליו אדין שליח שבין אחוקה הוקן מוסר המוסר בדבר כמוסר ביר אתם כו' עכ"ל לפי עניות דעתי גם זה אינו נכון דבתי דשליחות יד שייב אף ע"י שליח היינו כשולח יד בתמון אבל כאן מה שליחות יד שייך ועוד דשולח יד הוי גזלן ובבר כתבתי לעיל סי' אם"ו ס"ק ל"ג דשערות אחשעו מגזלא ועוד דבין בס"ק אלא דאפילו אמר אם הוא עצמו השערות לבעכו"ם פטור דלאו מידי עבד אם אם כ"ם אמרתם לאמור אומרים לעכו"ם. כן נראה לי ברור: (פח) ובן אם אמר שור פרוע כו' ג"ו מהרשב"ן ולא בהירא לי אפילו אמרו לגר נוסף פטור דליבא כאן גרמי גם מ"ם הרשב"ן בסוף לכבריו ונדולה מזאת אפילו היה לאוכן המלוה ומאמין מסר שרו ביר אומר ואמיל מדין אומר כו' עכ"ל לא נהילא לי דלדרבא לאיבא מסתברא בהך דלאוכן הוא המלוה דוקא שייב ולא מעשה אומר אם אמר אפילו אפילו הוא אמרו לאומר קלייה לשעריה והוי כשורף שערותיו אל מבנו דקייב מדינ' דגרמי ובלאיתא בתשו' הרא"ש כלל ל"ט סי' ג' ובתבאר לעיל סי' ס"ו ס"ק ס"ק קכ"ז ופו' אם"ו ס"ק כ"ב אבל בשמכר שערות פרועים אלו לעכו"ם ליבא כאן גרמי ומ"ם הרשב"ן לחלוק בתשובה הביאו הב"י לעיל סי' אם"ו מאו' מ' והרב בל"מ אם ז"ל דוקא אלו לפטור לת שמעון אם עבר והזי' הישר לעכו"ם וכל אפילו זוכה מיד אינו קרוי דינא דגרמי אלא גרמא בטוקין ופטור עכ"ל וכ"כ בתשו' מהר"ל בבית לוי סי' לל' ובתשו' מהר"ם בשם תשובת הרא"ם והבית דלוה מעובדא דשמעון בן אמת דתלה ס' כסים בתחקלין מאמר כפ"ו לסבהדרין דף מ"ח מתב"ל תשובת אבי הרא"ם כלל ל"ו סי"ח ד הריב"ם בתשו' בסי' ל"ל מתב"ב ש"כן הוא אם בתשו' הרא"ם ובאן כתב ר"ל הבאתו הטור והבי"ם אם וז"ל אם סי' ג' כך אתבתי מר"ם וז"ל אחר שעשה המוסר אמירה אין לסורגו בידי אבל ע"י מוסל כיון שהוא מוחזק בטמירות וכ"כ בסי' ק' בשם ר"ם אלין אורגים אותו בידי"ל אלא מורידים אותן לבור אלא אבל לעלות מאם ויותו מעלמן ואם אחוזים לומל לסרגו אינו אומרים לבור דאינו עושה מעשה ובאן בלא בתשובה וכו' * ואפילו

* אמרו בין אחד שערות ולאחר דלא דע אחר שייב לפי שהשעון לא היתה יודע פרוע והוי אמרתו בפשיעה ואינו בלוקה ואינו ג"כ הכמ"ש

מותר לאמרו לבטל אלא יכה יוד) אבל במוסר לאיחוד דיבו כמוסר לבור אינו אפשר דלהרמב"ם הורגין אותו אלא"כ הוחזק במוסר ס"ל דכמוסר לבור אפילו לא הוחזק מותר לאמרו ביד עכו"ם: (סא) ואם גרם לו היזק ואחר ממה שחייב לעכו"ם: (סב) אסור לאחר ממונו של מוסר ביד אבל ע"י גרמא לו גלמי מותר. עוד בשם בעל העי' ואהרי"ל סי' ק"ם ולאסור ממונו לעכו"ם אמנו"כ מהרש"ל פ' הגוזל בתרא ס"ם כ' ועי"ש שהביא ראיה משובלא דמסירת ר' יוחנן ור' אפרים בתרדכי ולפ"ז מאמע דאם אזל ואסר ממונו חייב לשלם לו מה שהפסידו כלאיתא בתרדכי אם בהיות עובדא וכלעיל סעיף ט' בהג"ה ע"ש ודוק:

ונראה דמי שמוחזק לאסור וגרלה אין דבריו נשמעין רק מחמת עשרו וכשיעבו לא יהיו דבריו נשמעים מותר לאחר ממונו לו לאומרו לעכו"ם שהרי במה שמאבדין ממונו מציל אחרים. בתוס' פ"ב דעכו"ם דף כ"ו ע"ב בפתפקו לו מחיבין אבדתו ואתנו דמוסר נרע מומר ובכל מקום אומר מוסר אבל מין ולא לתרבי אבל לאבדה ושמא מתן לאות לי' ממון מוסר אסור לאחרו ביד